

Volebný program kandidáta na dekana

prof. Ing. Mikuláš Huba, PhD.

Fakulta elektrotechniky a informatiky STU v Bratislave sa môže pochváliť viac ako šesťdesiatročnou úspešnou tradíciou v oblasti vzdelávania a výskumu, ktorá ju stavia na popredné miesto medzi najlepšími fakultami Slovenska. Na jej históriu a výsledky môžeme byť právom hrdí, ale príslušnosť k nej zároveň zaväzuje k ďalšiemu rozvoju jej kvalít a prestíže. Predkladaný návrh volebného programu je koncipovaný v tomto duchu ako osobná predstava diskutovaná s viacerými kolegami z fakulty aj mimo nej. Bez ohľadu na výsledok volieb dekana by mal prispieť k tomu, aby sa naša fakulta mohla v medziach svojich síl a možnosti ďalej rozvíjať a poučiť sa z reforiem a vývoja, ktorým za posledné roky prešla. Mojou snahou ako dekana bude nadviazať na pozitívne výsledky a angažovať sa v tých oblastiach kde vidím najväčší priestor pre ďalší kvalitatívny posun vo formovaní špičkovej modernej vzdelávacej inštitúcie. V tomto smere môžem prehlásiť, že akceptujem všetky myšlienky volebného programu predošlého dekana. Otázkou je, ako ich čo najúspešnejšie a najefektívnejšie naplňať. V návrhu nebudem preto opakovane riešiť všetky kritické problémy, ktorým fakulta čelí alebo bude čeliť v blízkej budúcnosti. Spomeniem len základné priority a stanoviská k najdôležitejším problémom.

Priorita č. 1 Ľudia

Pri formulovaní programu pre FEI STU aj pri prípadnom ďalšom pôsobení vo funkcii dekana začnem zdôraznením základného poslania univerzity zakotveného v Zákone o vysokých školách: *rozvíjať harmonickú osobnosť, vedomosti, múdrosť, dobro a tvorivosť v človeku a prispieva k rozvoju vzdelanosti, vedy, kultúry a zdravia pre blaho celej spoločnosti, a tým prispievať k rozvoju vedomostnej spoločnosti.* Nemali by sme zabúdať, že: *vysoké školy naplňajú svoje poslanie výchovou odborníkov s najvyšším vzdelaním, vysokými morálnymi zásadami, občianskou a spoločenskou zodpovednosťou, výchovou v duchu hodnôt demokracie, humanizmu a tolerancie a vedením študentov k tvorivému, kritickému a nezávislému mysleniu, zdravému sebedovetiu a k národnej hrdosti.* Ťažko očakávať, že učitelia, ktorí neuznávajú tieto hodnoty, dosiahnu v tomto smere úspech u svojich študentov. Hlavným cieľom fakulty preto musí byť formovanie uvedomelých osobností v radoch zamestnancov aj študentov a posilňovanie postavenia inteligencie ako základnej súčasti stredného stavu našej spoločnosti. Ukazuje sa potrebným vytvoriť morálny kódex zamestnanca a študenta, rozvíjať systém oceňovania pracovníkov za vynikajúce pedagogické a vedecko-výskumné výsledky, obnoviť korektnú pracovnú atmosféru na fakulte. Opäť by som zdôraznil, že v zmysle zákona je *vysokoškolský učiteľ pôsobiaci vo funkcii profesora viažúcej sa na študijný odbor v rámci vysokej školy alebo fakulty zodpovedný za výskum a vzdelávanie v tomto študijnom odbore.* Medzi jeho povinnosti tiež patrí *„formovanie trendov a koncepcií“.* Toto ich postavenie definované zákonom by malo nájsť odraz aj vytvorením a oživením Rady profesorov fakulty a obnovením činnosti Kolégia dekana ako medzistupňa medzi Radou profesorov a Vedením fakulty.

Priorita 2: Učiť sa od najlepších a spolupracovať

Pri smerovaní fakulty do budúcnosti navrhujem uplatňovať zásady kontinuity, vychádzať z historických tradícií fakulty a z čo najširšieho rešpektovania autonómnosti jej jednotlivých súčastí. To by však nemalo byť prekážkou pri vytváraní dostatočného priestoru na vnútornú spoluprácu vo vede aj vo výskume. V rovnakom duchu by malo byť našim cieľom aj posilňovanie spolupráce s ďalšími fakultami STU a s ďalšími vysokými školami na Slovensku a v zahraničí, účasť na výhodnej del'be práce a spolupráci, ktoré umožnia skvalitnenie našich služieb poskytovaných spoločnosti. Spolupracovať s firmami, ktoré sú hlavnými odberateľmi našich absolventov a výskumu, prípadne majú záujem o celoživotné vzdelávanie svojich zamestnancov. Životné

podmienky v globalizovanom svete sa veľmi rýchlo menia a jedným z účinných spôsobov prispôsobovania sa je celoživotné učenie sa. Slovensko v tomto smere výrazne zaostáva, ale ak vieme, kam smeruje svet, nemali by sme ďalej vyčkávať a pozrieť sa, ako postupuje napr. IEEE, čo od nás očakáva ZEP SR, či Slovenský elektrotechnický zväz.

Naša fakulta prešla v posledných desaťročiach vývojom, počas ktorého sa z nej vyčlenila Fakulta informatiky a informačných technológií. Aj keď bol tento vývoj odrazom prudkého rozvoja informatiky, nemali by sme zabúdať, že perspektívy ďalšieho rozvoja silného prúdu aplikovanej informatiky sa viažu práve na rozvoj v oblasti elektrotechniky, energetiky, elektrotechnológií, robotiky, mechatroniky, automatizácie aplikovanej matematiky a fyziky. Priemyslu v týchto odvetviach sa na Slovensku darí, to už nehovoriac o jeho rozvoji v susednom Rakúsku, či Nemecku. Na udržanie postavenia v týchto oblastiach budeme musieť riešiť otázky úrovne výučby základného štúdia matematiky, fyziky a elektrotechniky a záujmu o túto oblasť. Tu čelí celému radu problémov nielen naša fakulta, ale prakticky všetky rozvinuté štáty Európy a sveta. Nie vždy sa výhodné riešenia vonkajšieho sveta dajú priamo aplikovať aj u nás. To však neznamená, že ich poznávaním sa nedokážeme lepšie popasovať s našimi problémami. Naša fakulta bola v oblasti prípravy stredoškôľakov z matematiky a fyziky formou dištančného vzdelávania pokladaná za národného lídra ešte v nedávnej minulosti. Našími kurzami sme inšpirovali kolegov z Poľska. Tí aj za pomoci vlády, ktorá zaviedla povinnú maturitu z matematiky, dokázali dištančne pripravovať desaťtisíce študentov. Vyučovanie stredoškolskej matematiky a fyziky na fakulte je núdzovým riešením. Jeho základným nedostatkom je, že berie čas aj financie univerzitnému vzdelávaniu. Skutočným riešením by bola príprava ešte pred vstupom na univerzitu, kde by sa už len kontrolovali minimálne vstupné vedomosti. Dnes už máme v oblasti matematiky pripravené elektronické kurzy vhodné pre samoštúdium a samotestovanie (doc. Marko), ktoré môžu byť poskytované zdarma. Pre záujemcov by však stále bolo vhodné poskytovať aj kurzy pod vedením učiteľov za úhradu. V tomto smere treba ďaleko viac dobiehať v oblasti fyziky, kde sme zastali na úrovni tradičných tlačенých materiálov a korešpondenčných kurzov.

V obidvoch oblastiach však treba kombinovať potrebné doučovanie so zvyšovaním motivácie študentov študovať – či už organizovaním súťaží, záujmových krúžkoch ukazujúcich využitie matematiky a fyziky na riešenie zaujímavých problémov, organizovaním seminárov pre stredoškolských učiteľov matematiky a fyziky, zvyšovaním publicity v médiách atď. A nájsť financie a mechanizmy odmeňovania za výkony v tejto oblasti.

Priorita č. 3: Systémy (Pedagogika, výskum, manažment a administratíva)

V oblasti pedagogiky sme pri príprave nových študijných programov urobili pokus zvýšiť priechodnosť úvodných ročníkov štúdia znížením rozsahu matematiky a fyziky. Napriek tomu, alebo hlavne preto, by však bolo treba kvalitu vzdelávania v tejto oblasti zvýšiť, napr. kádrovým posilnením týchto predmetov a zmenšením počtu študentov v skupinách. Zvážiť, či je súčasné organizačné začlenenie matematiky a fyziky v rámci ústavov prospešné ich udržateľnému rozvoju, či nepoškodzuje aj samotné ústavy, do ktorých boli začlenené a či netreba tento bod organizačného členenia fakulty znovu otvoriť. A rovnako sa vrátiť aj k problémom vyučovania elektrotechniky.

V oblasti vyučovania jazykov a komunikačných zručností sme v súčasnosti tiež blízko fyzických možností existujúcich učiteľov. Pridanie druhého svetového jazyka, ktorý je bežný v mnohých európskych krajinách, by zrejme narazilo aj na odpor samotných študentov. Napriek tomu, že zo strany praxe neraz počujeme, že pre úspech našich absolventov sú jazyky a základné komunikačné zručnosti kľúčom k úspechu. Riešiť tu bude treba otázky vhodného vybavenia a vnútorného usporiadania učební a ich vplyvu na kvalitnú výučbu jazykov.

Medzinárodnej spolupráci (výmene študentov cez Erasmus) a tým aj zlepšenému hodnoteniu fakulty a zlepšenej jazykovej príprave našich študentov aj učiteľov by prispelo rozbehnutie výučby niektorých odborných predmetov v anglickom jazyku. Na Internete je dnes už dostatok kvalitne nahovorených elektronických materiálov (vytvorených napr. pre potreby tzv. Massive Open Online Courses - MOOCs) v anglickom jazyku, ktoré by bolo možné využívať. Pri vhodnom modeli využívania by potom takéto predmety mohli viesť aj učitelia, ktorí by sa inak zdráhali s ohľadom na svoj pocit nedokonalosti.

Dlhodobu sledujem trendy v oblasti nových vzdelávacích technológií. Potrebu zvýšenej angažovanosti fakulty v tejto oblasti vidím nielen z osobného pohľadu, či z hľadiska držania kroku s poprednými výskumnými svetovými univerzitami, ktoré sú na čele vývoja v tejto oblasti. Ako najdôležitejšie tu vystupuje hľadisko flexibilného uspokojovania vzdelávacích potrieb študentov a zamestnávateľov, či celej spoločnosti. Aj keď sa u nás úspešne venuje využívaniu elektronických médií viacero nadšencov, ako fakulta v tejto oblasti nepostupujeme, skôr naopak. Ako svedčí príklad vedúcich svetových univerzít a svetový boom v oblasti MOOCs, rozvoj elektronického vzdelávania, ktorý nemožno zužovať na dištančné vzdelávanie, by mal patriť k strategickým iniciatívam na fakulte a prispieť k upevneniu jej postaveniu doma aj vo svete. A pre úspešné presadenie takejto iniciatívy je vždy najlepšie, keď ju presadzujú vedúci predstavitelia inštitúcie.

Zriadenie ústavov závažným spôsobom zmenilo organizačnú štruktúru aj celý systém fungovania fakulty. V ďalšom období je potrebné venovať pozornosť jemnému doladeniu nového systému a dôslednej analýze ich vplyvu na dlhodobé aspekty vývoja. Z organizačno-manažérskeho hľadiska musí byť základom, že fakultu riadi, zastupuje a koná v jej veciach dekan. V ním určenom rozsahu ho môžu zastupovať prodekani. Popri Vedeckej rade a Akademickom senáte sa na fakulte po dlhé desaťročia osvedčila manažérsko-informačná štruktúra postavená na pravidelných zasadnutiach Kolégia dekana a systéme zápisníc z jeho rokovaní. Navrhujem vrátiť sa k danému systému s pravidelným rytmom stretnutí cca raz mesačne a doplniť ho stretnutiami Rady profesorov aspoň raz za semester.

Spolupráci na fakulte nepridáva ani absencia jednotného fakultného systému odmeňovania. Ak chceme zachovať jednotnú a súdržnú fakultu, treba mať jednotné aj jej nosné systémy. Už minulé vedenie si stanovilo za cieľ definovať ukazovatele pre započítanie výkonov v oblasti pedagogiky a výskumu, ktoré sa využijú nielen na delenie dotácie na ústavy, ale aj na prerozdelenia mzdových prostriedkov. Jednotná fakulta by sa mala vyznačovať aj tým, že rovnako kvalifikovaný pracovník s rovnakým výkonom v oblasti výskumu a pedagogiky bude mať na fakulte rovnaký plat bez ohľadu na pracovisko, na ktorom je zaradený. Na fakultnú úroveň by bolo vhodné začleniť napr. odmeny za vybrané publikácie (karenty, monografie), patenty i všetky ďalšie výkony v záujme fakulty: vedenie krúžkov pre žiakov základných a stredných škôl, vedenie zahraničných študentov a ďalšie aktivity, ktoré pomôžu vytvárať dobré meno a postavenie fakulty doma aj v zahraničí. Aj keď by východiskom mali byť kritériá využívané na úrovni ministerstva a STU, kritériá odmeňovania fakulty treba zladíť s jej rozvojovým plánom fakulty. A v žiadnom prípade ich nemeniť so spätnou účinnosťou. Riaditeľom, garantom, či vedúcim oddelení, teda všetkým tým, ktorí majú postavenie v organizačnej štruktúre fakulty, treba samozrejme vyčleniť primeranú časť mzdových prostriedkov na odmeňovanie za mimoriadne aktivity na pracoviskách a pri plnení zverených úloh.

Optimalizovať treba aj personálne zabezpečenie podporných činností administratívy, manažmentu a technických pracovníkov tak, aby umožňovali zvyšovanie výkonov a skvalitňovanie procesov výskumu, vývoja a pedagogiky. Zvýšené nároky na podpornú administratívu, manažment a technických pracovníkov možno očakávať najmä pri rozvojových aktivitách v oblasti nových vzdelávacích technológií.

Pretože v oblasti národných projektov (Vega, Kega, APVV) objem vyčleňovaných prostriedkov neustále klesá, čoraz častejšie sa stretávame aj so situáciami, keď financie nezískajú ani kolektívy, ktoré svojou aktivitou (kvalita publikácií, patenty, zahraničné ocenenie) výrazne preyšujú priemer. Takéto kolektívy môžu patriť k pilierom fakulty z hľadiska pedagogiky a akreditácie, prípadne riešiť úlohy úzko súvisiace s rozvojovým plánom fakulty. Preto by bolo vhodné primerane zaviesť aspoň v obmedzenom rozsahu aj vnútrofakultné granty a pri čo najmenej byrokracii podporiť napr. granty, ktoré v iných agentúrach síce úspešne prešli formálnou kontrolou, ale zostali tesne pod čiarou financovania. Pôsobiť prostredníctvom zástupcov fakulty v jednotlivých grantových agentúrach tak, aby pridelovanie financií na riešenie projektov bolo transparentné.

V súvislosti s prípravou Univerzitého vedeckého parku je v súčasnosti verejne dostupných príliš málo informácií k tomu, aby bolo možné zaujať k jednotlivým otázkam jednoznačné stanoviská. Je neprípustné, aby tak dôležitá zmena prebehla bez širšej verejnej diskusie. V každom prípade sa však jeho príprava dotkne dislokácie jednotlivých pracovísk fakulty – či už počas rekonštrukčných prác, alebo v dôsledku následných organizačných zmien. Tu bude vhodné, až nutné, konečne zaviesť v minulosti viackrát spomínané vnútorné prenájmy priestorov (platbu pracovísk za svoje priestory) a vyriešiť hlavne spôsob odovzdávania a preberania priestorov pri sťahovaní pracoviska so zohľadnením realizovaných investícií do zateplenia, infraštruktúry atď. Bez seriózneho vyriešenia tohto procesu hrozia na fakulte vážne konflikty.

Zhrnutie

V krátkosti môžem zhrnúť, že vízia, ktorú predkladám a ktorú by som stručne zhrnul do slov – Ľudia – spolupráca – systémy stojí na prioritách, ako:

- podpora osobného rastu celého osadenstva fakulty a snaha o optimálne využívanie a rozvoj ľudských zdrojov, zapájanie pracovníkov fakulty do samosprávy formou Akademického senátu, Vedeckej rady, Kolégia dekana a Rady profesorov,
- otvorenosť fakulty smerom k vonkajšiemu svetu, vzájomná spolupráca a prepojenie výučby na jednotlivých ústavoch, spolupráca s fakultami STU, národná a medzinárodná spolupráca,
- poskytovanie kvalitných, atraktívnych a spoločensky potrebných študijných programov na všetkých stupňoch štúdia, udržiavanie a zlepšovanie mena fakulty v spoločnosti a získavanie dostatočného počtu kvalitných študentov zo Slovenska aj zahraničia,
- podpora excelentných výstupov v oblasti pedagogiky, výskumu a vývoja,
- nastavenie systémov fakulty a ich jemné doladenie s ohľadom na štruktúru fakulty a stanovené ciele, spravodlivé a transparentné nastavenie finančných tokov a hodnotenia pracovných výkonov,
- propagácia diania na fakulte na verejnosti: na stredných školách, v médiách, účasť na výstavách, organizácia národných a medzinárodných podujatí, vydávanie informačných bulletinov, organizácia súťaží,
- efektívna vnútorná podpora pedagogiky, vedy a vývoja, koordinácia a pomoc pri podávaní a riešení projektov domáceho a zahraničného charakteru.

Bratislava, 21.10. 2014